

Sygn. akt I PK 8/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 sierpnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogusław Cudowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Halina Kiriło

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z powództwa J. W.
przeciwko Funduszowi Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w W.
o wypłatę świadczeń,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 5 sierpnia 2014 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w K.
z dnia 24 września 2013 r.,

**uchyła zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego
rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego
Sądowi Okręgowemu w K.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 21 marca 2013 r. Sąd Rejonowy w K. zasądził od pozwanego 11.070 zł tytułem niezaspokojonej przez byłego pracodawcę odprawy pieniężnej w

związku z rozwiązaniem umowy o pracę z przyczyn nie dotyczących pracownika, oddalając powództwo w pozostałej części.

Sąd Rejonowy ustalił, że powód był pracownikiem P. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Z. w okresie od 1 grudnia 2007 r. do 5 czerwca 2009 r. Wyrokiem zaocznym z 11 lutego 2010 r. Sąd Rejonowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G. zasądził na rzecz powoda od byłego pracodawcy P. Sp. z o.o. 12.000 zł tytułem odprawy pieniężnej w związku z ustaniem stosunku pracy z przyczyn nie dotyczących pracownika. Na wniosek powoda Komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w Z. prowadził egzekucję przeciwko P. Sp. z o.o. Postanowieniem z 9 maja 2012 r. postępowanie egzekucyjne zostało umorzone wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji.

Dnia 18 czerwca 2012 r. powód złożył wniosek do Wydziału Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w K. o wypłatę świadczeń z Funduszu z tytułu niezaspokojonych roszczeń pracowniczych w kwocie 12.000 zł tytułem trzymiesięcznej odprawy pieniężnej. Decyzją z 29 czerwca 2012 r. pozwany odmówił wypłaty świadczenia niezaspokojonego przez byłego pracodawcę wobec braku niewypłacalności byłego pracodawcy – określonej zgodnie z art. 3 i 8 ustawy z 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy.

Dnia 5 października 2009 r. do Sądu Rejonowego w G. Wydziału XII Gospodarczego do spraw upadłościowych i naprawczych wpłynął wniosek o ogłoszenie upadłości P. Sp. z o.o. Dłużnik nie posiadał majątku pozwalającego nawet na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego. Postanowieniem z 23 lipca 2010 r. Sąd oddalił wniosek o ogłoszenie upadłości P. Sp. z o.o. Postanowienie stało się prawomocne 17 września 2010 r. Dnia 8 czerwca 2011 r. wpłynął kolejny wniosek o ogłoszenie upadłości byłego pracodawcy powoda. Postanowieniem z 16 listopada 2011 r. Sąd wniosek oddalił z uwagi na fakt, iż majątek dłużnika nie wystarczyłby na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego.

W ocenie Sądu Rejonowego roszczenie powoda zasługiwało na uwzględnienie w części. Powód złożył wniosek o wypłatę świadczenia niezaspokojonego przez byłego pracodawcę 19 lipca 2010 r., zatem podlega on

rozpoznaniu w trybie określonym ustawą z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy. Z powołaniem się na wyrok Sądu Najwyższego z 18 grudnia 2006 r., II PK 17/06, OSNP 2008/1-2/8, stwierdzono, że dzień wystąpienia niewypłacalności pracodawcy oznacza dzień złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości pracodawcy, gdy w wyniku jego rozpoznania zostało wydane prawomocne postanowienie o oddaleniu wniosku, ponieważ majątek pracodawcy oczywiście nie wystarcza nawet na zaspokojenie kosztów postępowania. Orzeczenie to zostało wydane w czasie obowiązywania przepisów poprzedniej ustawy, lecz zachowuje aktualność na gruncie obecnej regulacji.

Niewypłacalność byłego pracodawcy powoda P. Sp. z o.o. powstała 5 października 2009 r., ponieważ w tej dacie złożono wniosek o ogłoszenie upadłości, w wyniku którego zostało na podstawie art. 13 postępowania upadłościowego i naprawczego wydane 23 lipca 2010 r. prawomocne postanowienie o oddaleniu wniosku. Roszczenie powoda wynika z prawomocnego wyroku zaocznego wydanego przez Sąd Rejonowy w G. z 11 lutego 2010 r. i dotyczyło niezaspokojonej przez byłego pracodawcę odprawy pieniężnej.

Stąd też Sąd Rejonowy zasądził na rzecz powoda 11.070 zł na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 2 pkt 2d, pkt 5 ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy.

Sąd Okręgowy wyrokiem z 24 września 2013 r. oddalił apelację pozwanego.

W uzasadnieniu stwierdzono przede wszystkim, że był pracodawca powoda P. Sp. z o.o. stał się niewypłacalny z dniem 5 października 2009 r., tj. w dacie złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Sąd Okręgowy podziela stanowisko SN zaprezentowane w wyroku z 18 grudnia 2006 r., II PK 17/06, zgodnie z którym dzień wystąpienia niewypłacalności pracodawcy oznacza dzień złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości pracodawcy, gdy w wyniku jego rozpoznania zostało wydane prawomocne postanowienie o oddaleniu wniosku, ponieważ majątek pracodawcy oczywiście nie wystarcza nawet na zaspokojenie kosztów postępowania. Pogląd ten zachowuje swoją aktualność. Strona pozwana kwestionując ustaloną datę niewypłacalności, nie wskazała, w jakiej innej dacie powstała ta niewypłacalność,

co uniemożliwia ocenę w świetle art. 12 ust. 5 ustawy, czy mogło to mieć wpływ na zachowanie terminów do dochodzenia roszczenia z tytułu odpłaty pieniężnej.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku złożył pozwany. Zarzucono naruszenie art. 3 ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy polegające na przyjęciu, że datą wystąpienia niewypłacalności pracodawcy, od której liczone są okresy referencyjne, jest dzień złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Powołano się w tym zakresie na wyrok Sądu Najwyższego z 28 maja 2013 r., I PK 294/12, OSNP 2014/3/34.

Wniesiono o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w całości oraz uchylenie wyroku Sądu Rejonowego i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania za wszystkie instancje, ewentualnie o uchylenie zaskarżonych wyroków i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa prawnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna pozwanego okazała się mieć uzasadnione podstawy.

Zasadniczym problemem decydującym o rozstrzygnięciu sporu jest określenie daty wystąpienia niewypłacalności pracodawcy. Sądy obu instancji przyjęły, że datą tą jest dzień złożenia wniosku o ogłoszeniu upadłości pracodawcy powoda. Skarżący w związku z tym podnosi w skardze naruszenie art. 3 ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (j.t.: Dz. U. z 2014 r., poz. 272 ze zm. – dalej ustawa). Z przepisu art. 3 ust. 2 w związku z ust. 1 pkt 4 ustawy wynika jednoznacznie, że datą wystąpienia niewypłacalności jest data wydania postanowienia przez sąd.

Określenie daty niewypłacalności pracodawcy ma podstawowe znaczenie dla ochrony roszczeń pracowniczych, gdyż to od niej liczone są okresy referencyjne. W przypadku powoda okres ten, zgodnie z przepisem art. 12 ust. 3 ustawy, wynosi 9 miesięcy.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 2006 r., II PK 17/06 (OSNP 2008 nr 1-2, poz. 8). Wyrok ten został wydany w odmiennym stanie prawnym i wbrew stanowisku Sądu drugiej instancji nie zachował swej aktualności obecnie. Problem zgodności polskich przepisów z prawem wspólnotowym (dyrektywą nr 80/987) był także krytycznie oceniony w wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2006 r., II PK 16/06 i II PK 18/06.

Jednak należy wyraźnie podkreślić, że standardy unijne zmieniły się w omawianym zakresie od 2002 r. wraz z wejściem w życie Dyrektywy 2002/74/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 września 2002 r. zmieniającej dyrektywę Rady 80/987/EWG w sprawie zbliżania ustawodawstw państw członkowskich dotyczących ochrony pracowników na wypadek niewypłacalności pracodawcy (Dz. Urz. WE L z 8.10.2002 r., Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 4, s. 261). Dyrektywa ta zmieniła zasadniczo treść art. 3 i 4 dyrektywy 80/987, gdyż odstąpiono od ścisłego określenia dnia w stosunku do którego mają być ustalane roszczenia pracownicze objęte gwarancją. Dzień ten powinien być więc ustalony przez państwa członkowskie sprzed którego i/lub ewentualnie po którym niezapłacone roszczenia pracownicze mają zostać objęte gwarancją. Państwa członkowskie powinny wdrożyć postanowienia dyrektywy do dnia 8 października 2005 r. Polska wymóg ten zrealizowała poprzez uchwalenie ustawy z 2006 r. Regulacja okresów referencyjnych od dnia wystąpienia niewypłacalności pracodawcy rozumianego jako dzień wydania orzeczenia przez właściwy sąd jest więc zgodna z prawem unijnym.

Ustalenie powyższe znajduje potwierdzenie w orzecznictwie TSUE. W orzeczeniu z dnia 18 kwietnia 2013 r. C-247/12 Melich Weli Mustafa, wydanym po wejściu w życie skodyfikowanej wersji dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/94/WE przyjęto, że państwu członkowskiemu zostało przyznane uprawnienie do swobodnego określenia daty, przed którą – ewentualnie po której – przypada okres, za jaki niezaspokojone roszczenia pracownicze są przejmowane przez instytucję gwarancyjną. Wcześniej obowiązująca dyrektywa 80/987 przewidywała jedynie uprawnienie do dokonania wyboru spośród trzech możliwości. W obecnym stanie prawnym takiego wyliczenia brak, co oznacza, że państwu członkowskiemu została pozostawiona swoboda w zakresie ustalenia wspomnianej daty.

Reasumując należy stwierdzić, że określenie daty niewypłacalności jako dnia wydania orzeczenia sądowego wynika wprost z ustawy i jest zgodne ze standardami prawa unijnego. W obecnym stanie prawnym nie znajduje więc uzasadnienia odmienna wykładnia prowadząca do innego niż ustawowo ustalony dzień niewypłacalności pracodawcy (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 maja 2013 r., I PK 294/12, OSNP 2014 nr 3, poz. 34).

W okolicznościach faktycznych sprawy błędne ustalenie daty niewypłacalności pracodawcy prowadziło także do naruszenia okresu referencyjnego, przewidzianego w art. 12 ust. 3 ustawy.

Z powyższych względów orzeczono jak w sentencji wyroku.